

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

«СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»

(для бакалаврів)

Київ – 2018

Підготовлено кандидатом соціологічних наук, доцентом кафедри політології, соціології та соціальної роботи Нельгою Т. О.

Затверджено на засіданні кафедри політології, соціології та соціальної роботи (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Нельга Т. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Спеціальні соціологічні теорії» (для бакалаврів). – К. : МАУП, 2018. – 25 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, програмний матеріал вивчення дисципліни «Спеціальні соціологічні теорії», структуру практичних занять, тематику рефератів, варіанти контрольних робіт, тестові завдання, питання для самоконтролю, рекомендації щодо контролю самостійної роботи студентів, а також список рекомендованої літератури.

© ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є невід'ємною частиною навчального процесу, необхідною умовою підготовки фахівця. Вона формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань. Адже самоосвіта, як діяльність з надбання, накопичення, систематизації і оновлення знань, виступає одним із факторів соціалізації особистості взагалі і однією із найважливіших складових вищої освіти зокрема.

Самостійна робота відбувається як під час занять, так і в позааудиторний час. Це означає необхідність розробки якісних рекомендацій щодо організації, планування і контролю такої роботи, особливо при введенні кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Вивчення дисципліни «Спеціальні соціологічні теорії» передбачає наявність у студентів базових знань із загальної соціології, володіння категоріальним апаратом соціологічної науки. Це, в свою чергу, передбачає самостійне повторення матеріалу із загальної соціології та історії соціології.

Метою самостійної роботи студентів є формування самостійності як особистісної риси та професійної якості, що сприятиме засвоєнню навчального курсу «Спеціальні соціологічні теорії» в повному обсязі.

Кінцевим результатом вивчення даної дисципліни з урахуванням самостійної роботи мають бути знання предмету «Спеціальні соціологічні теорії» та основних проблем, які вона вивчає, знання класичної та сучасної наукової літератури, яка стосується даної дисципліни, вміння самостійно знаходити інформацію та використовувати отримані знання на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»

№	Назви змістових модулів та тем.
I.	<i>Змістовий модуль 1. Соціологічні теорії середнього рівня.</i>
	Тема 1. Місце спеціальних соціологічних теорій в структурі соціологічного знання.
II.	<i>Змістовий модуль 2. Основні спеціальні соціологічні теорії.</i>
	Тема 2. Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія.
	Тема 3. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія.
	Тема 4. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія.
	Тема 5. Етносоціологія як спеціальна соціологічна теорія.
	Тема 6. Соціологія організацій та трудового колективу як спеціальна соціологічна теорія.
	Тема 7. Соціологія девіантної поведінки як спеціальна соціологічна теорія.
	Разом годин: 120

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
вивчення дисципліни
«СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»

Змістовий модуль 1. Соціологічні теорії середнього рівня.

Тема 1. Місце спеціальних соціологічних теорій в структурі соціологічного знання.

Структура соціологічного знання. Загальна соціологічна теорія, спеціальні та галузеві теорії, емпіричні соціологічні дослідження. Порівняльний аналіз галузевих та спеціальних соціологічних теорій. Характеристика основних спеціальних соціологічних теорій.

Література [7; 16; 21]

Змістовий модуль 2. Основні спеціальні соціологічні теорії.

Тема 2. Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет соціології особистості. Поняття «людина», «індивід», особистість». Основні критерії особистості. Зовнішня та внутрішня структура особистості. Соціалізація особистості. Основні фактори соціалізації особистості: соціальні інститути, соціальні групи та спільноти. Моделі соціалізації: модель особистого контролю, модель „міжособистісного спілкування” (Ч.Кулі, Дж. Мід), „когнітивна” модель соціалізації (Ж.Піаже, Л.Кольберг, А.Маслоу), «еволюційна» модель соціалізації Е.Еріксона та її етапи. Соціалізація дітей та дорослих: порівняльний аналіз.

Література [1; 7; 15; 22; 24]

Тема 3. Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет соціології молоді. Молодь як соціальна спільнота. Наукова дискусія щодо визначення молоді. Головні групоутворюючі властивості молоді: вікові характеристики, психологічні особливості, специфіка соціального становища. Проблема соціального, політичного, професійного самовизначення молоді. Проблеми молодіжної освіти та професійної самореалізації. Молодіжна субкультура. Основні компоненти молодіжної субкультури: музика, одяг, сленг, види дозвілля.

Література [9; 15; 19; 23; 25; 33; 35]

Тема 4. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет соціології сім'ї. Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група. Функції сім'ї: репродуктивна, виховна, економічна, комунікаційна, рекреаційна. Типологія сімейних структур. Моногамні та полігамні сім'ї; патріархальні та матріархальні сім'ї; нуклеарні та розширені сім'ї. Основні типи сімейної поведінки: шлюбна, сексуальна та репродуктивна.

Література [2; 5; 7; 8; 17; 29]

Тема 5. Етносоціологія як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет етносоціології. Основні категорії етносоціології. Поняття етносу, субетносу, діаспори, народності, нації. Порівняльний аналіз понять «етнос» та «нація». Етнічна культура та її основні фактори: географічний фактор, мова, релігія, етнізм, психологія.

Література [3; 4; 7; 11; 18; 27; 30]

Тема 6. Соціологія організацій та трудового колективу як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет соціології організацій та трудового колективу. Поняття організації та її основні ознаки. Трудовий колектив, його структура та функції. Згуртованість як найважливіша соціологічна характеристика трудового колективу. Поняття соціально-психологічного клімату в трудовому колективі. Критерії класифікації трудових колективів: критерій власності, критерій видів праці, організаційні зв'язки, час існування тощо.

Література [6; 7; 11; 13; 14; 28]

Тема 7. Соціологія девіантної поведінки як спеціальна соціологічна теорія.

Об'єкт та предмет соціології девіантної поведінки. Поняття девіантної поведінки. Соціальні норми та їх види: правові, моральні, релігійні, етичні, естетичні, політичні. Основні види соціального контролю: інституційний,

публічний, самоконтроль. Позитивні та негативні соціальні санкції. Основні наукові пояснення девіантної поведінки: біологічні теорії, психологічні теорії, соціологічні теорії. Характеристика основних видів девіантної поведінки.

Література [7; 12; 20; 26; 31; 32; 34; 35]

СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Пояснення. Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів, тобто дискусії на основі доповіді одного із студентів. *Питання для обговорення* є темами для таких доповідей. Вони обов'язкові для поза аудиторного самостійного засвоєння кожним студентом. Практичне заняття передбачає можливість для кожного учасника взяти участь в обговоренні питання (доповнення, зауваження тощо). Опанувавши тему, студент повинен вміти відповісти на *контрольні питання*, які наводяться нижче. Контрольні питання необхідні як для додаткового самоконтролю студентів, так і для поточного контролю знань викладачем під час занять.

Практичне заняття 1.

Тема: Місце спеціальних соціологічних теорій в структурі соціологічного знання.

Мета: Ознайомлення із спеціальними соціологічними теоріями як із складовою частиною структури соціологічного знання.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика структури соціологічного знання.
2. Загальна соціологічна теорія.
3. Галузеві соціологічні теорії.
4. Спеціальні соціологічні теорії.
5. Емпіричні соціологічні дослідження.

Контрольні питання:

1. Що являє собою структура соціологічного знання?

2. Які проблеми вирішуються на загальному соціологічному рівні?
3. Що вивчають галузеві соціологічні теорії?
4. Що вивчають спеціальні соціологічні теорії?
5. Назвіть основні спеціальні соціологічні теорії.
6. У чому полягає різниця між спеціальними та галузевими соціологічними теоріями?

Література [7; 16; 21]

Практичне заняття 2.

Тема: Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження соціології особистості.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології особистості.
2. Поняття «людина», «індивід», «особистість».
3. Внутрішня структура особистості: потреби, інтереси, цінності, мотиви.
4. Соціалізація особистості та її основні фактори.
5. Основні моделі соціалізації особистості.

Контрольні питання:

1. Що досліджує соціологія особистості?
2. Поясніть різницю між поняттями «людина» та «особистість»?
3. Назвіть основні критерії особистості.
4. Що являє собою зовнішня структура особистості?
5. Що являє собою внутрішня структура особистості?
6. Що означає поняття «соціалізація»?
7. Коли починається соціалізація особистості?
8. Які основні моделі соціалізації ви знаєте?

Література [1; 7; 15; 22; 24]

Практичне заняття 3.

Тема: Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження соціології молоді.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології молоді.
2. Характеристика молоді як соціально-демографічної спільноти.
3. Проблеми молодіжної освіти та професійної самореалізації.
4. Молодіжна субкультура.

Контрольні питання:

1. Що досліджує соціологія молоді?
2. Назвіть вікові рамки молоді.
3. У чому полягають психологічні особливості молодіжного віку?
4. У чому полягають особливості соціального становища молоді?
5. Охарактеризуйте студентство як соціально-демографічну групу.
6. У чому полягають труднощі працевлаштування молоді?
7. Що таке молодіжна субкультура?
8. Назвіть основні компоненти молодіжної субкультури.

Література [9; 15; 19; 23; 25; 33; 35]

Практичне заняття 4.

Тема: Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження соціології сім'ї.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології сім'ї.
2. Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група.
3. Основні функції сім'ї.
4. Типології сімейних структур.
5. Шлюбна поведінка та її фактори.

6. Сексуальна поведінка.
7. Репродуктивна поведінка.

Контрольні питання:

1. Що досліджує соціологія сім'ї?
2. Чим сім'я відрізняється від шлюбу? Що спільного у цих понять?
3. Що являє собою сім'я як соціальний інститут?
4. Що являє собою сім'я як мала соціальна група?
5. Назвіть основні функції сім'ї.
6. Що таке моногамія та полігамія? Які різновиди полігамії ви знаєте?
7. Назвіть основні фактори шлюбного відбору.
8. Розкрийте зміст поняття «сексуальна культура».
9. Що таке репродуктивна поведінка?
10. Назвіть основні репродуктивні мотиви.

Література [2; 5; 7; 8; 17; 29]

Практичне заняття 5.

Тема: Етносоціологія як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження етносоціології.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет етносоціології.
2. Основні категорії етносоціології.
3. Поняття етносу, субетносу, діаспори.
4. Основні підходи до визначення поняття «нація».
5. Етнокультура та її основні компоненти.

Контрольні питання:

1. Що досліджує етносоціологія?
2. Що таке етнос?
3. Назвіть основні фактори утворення етносу.
4. Що таке субетнос? Наведіть приклади.

5. Що таке діаспора? Назвіть основні умови існування діаспори?
6. Розкрийте зміст поняття «нація»?
7. Що означає поняття «етнокультурна»?
8. Назвіть основні компоненти етнокультури.

Література [3; 4; 7; 11; 18; 27; 30]

Практичне заняття 6.

Тема: Соціологія організацій та трудового колективу як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження соціології організацій та трудового колективу.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології організацій та трудового колективу.
2. Основні ознаки організації.
3. Трудовий колектив та його структура.
4. Поняття згуртованості та морально-психологічного клімату в трудовому колективі.
5. Функції трудового колективу.

Контрольні питання:

1. Що досліджує соціологія організацій та трудового колективу?
2. Що таке організація?
3. Що таке трудовий колектив?
4. Зробіть порівняльний аналіз понять «організація» та «трудовий колектив».
5. Які ви знаєте типи трудових колективів?
6. Які функції виконує трудовий колектив?
7. Чи реалізується, на вашу думку, виховна функція трудового колективу у сучасному суспільстві?
8. Як формується згуртованість у трудовому колективі?
9. Що таке морально-психологічний клімат?

Практичне заняття 7.

Тема: Соціологія девіантної поведінки як спеціальна соціологічна теорія.

Мета: Ознайомлення з об'єктом, предметом та основними напрямками дослідження соціології девіантної поведінки.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт та предмет соціології девіантної поведінки.
2. Поняття «девіації» та «девіантна поведінка».
3. Соціальні норми та їх види.
4. Соціальний контроль та соціальні санкції.
5. Основні наукові пояснення девіантної поведінки.
6. Характеристика основних видів девіантної поведінки.

Контрольні питання:

1. Що досліджує соціологія девіантної поведінки?
2. Дайте визначення поняття «девіантна поведінка».
3. Що таке соціальні норми? Які види соціальних норм ви знаєте?
4. Що являє собою соціальний контроль?
5. Дайте визначення соціальних санкцій та назвіть їх основні види.
6. Охарактеризуйте основні біологічні концепції девіантної поведінки.
7. Що таке девіантна поведінка з точки зору психології?
8. Дайте характеристику основних соціологічних теорій девіації (теорія аномії, теорія стигматизації, культурологічні теорії).
9. Назвіть основні види негативних та позитивних девіації.

Література [7; 12; 20; 26; 31; 32; 34; 35]

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Місце спеціальних соціологічних теорій в структурі соціологічного знання.
2. Фактори соціалізації особистості у сучасному суспільстві.
3. Вплив природного середовища на соціалізацію особистості.
4. Проблеми молодіжної освіти та професійної самореалізації.
5. Професійна орієнтація молоді як соціальна та економічна проблема.
6. Молодіжна проблематика в сучасній українській соціології.
7. Особливості реалізації сімейних функцій у сучасному суспільстві.
8. Теорії планування сім'ї та народжуваності: історія та сучасність.
9. Відображення сімейно-шлюбних відносин в культурах та релігіях.
10. Етносоціологія як спеціальна соціологічна теорія.
11. Механізм формування етнічної ідентичності.
12. Трудовий колектив як соціальна група.
13. Види трудової адаптації та причини дезадаптації робітника у трудовому колективі.
14. Основні класичні та сучасні наукові концепції девіантної поведінки.
15. Неформальні молодіжні об'єднання як фактор соціалізації особистості.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1.

1. Структура соціологічного знання.
2. Функції сім'ї.
3. Предмет дослідження соціології девіантної поведінки.

Варіант 2.

1. Загальна характеристика теорій середнього рівня.
2. Основні критерії особистості.
3. Трудовий колектив та трудова організація.

Варіант 3.

1. Предмет дослідження соціології молоді.
2. Шлюбна поведінка та її фактори .
3. Соціальні норми, соціальний контроль та соціальні санкції.

Варіант 4.

1. Предмет дослідження етносоціології.
2. Функції трудового колективу.
3. Біологічні та психологічні концепції девіантної поведінки.

Варіант5.

1. Предмет дослідження соціології організацій та трудового колективу.
2. Сім'я як фактор соціалізації особистості.
3. Соціологічні концепції девіантної поведінки.

Варіант6.

1. Предмет дослідження соціології особистості.
2. Сексуальна та репродуктивна поведінка.
3. Структура трудового колективу.

Варіант7.

1. Предмет дослідження соціології девіантної поведінки.
2. Репродуктивні норми та репродуктивні мотиви.
3. Вікова періодизація молоді як наукова проблема.

Варіант8.

1. Предмет дослідження соціології сім'ї.
2. Студентство як соціально-демографічна група.
3. Основні компоненти етнокультури.

Варіант9.

1. Організація та її типи.
2. Етнос і нація: порівняльний аналіз.
3. Характеристика основних видів девіантної поведінки.

Варіант 10.

1. Внутрішня структура особистості.
2. Згуртованість як соціологічна характеристика трудового колективу.
3. Альтернативи сім'ї та шлюбу у сучасному суспільстві.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття теорій середнього рівня.
2. Загальна характеристика спеціальних соціологічних теорій.
3. Порівняльний аналіз галузевих та спеціальних соціологічних теорій.
4. Структура соціологічного знання.
5. Місце соціології особистості серед суспільних наук.
6. Об'єкт та предмет соціології особистості.
7. Поняття “людина”, “індивід”, “особистість”.
8. Основні характеристики людини.
9. Поняття “індивідуальність” в соціології особистості.
10. Соціологічне визначення особистості.
11. Основні критерії особистості.
12. Зовнішня структура особистості.
13. Внутрішня структура особистості.
14. Поняття соціалізації особистості.
15. Виникнення та розвиток теорії соціалізації (Г.Тард, Ф.Гіддінгс).
16. Основні фактори соціалізації особистості.
17. Агенти соціалізації особистості.
18. Основні моделі соціалізації особистості.
19. Когнітивна модель соціалізації (Ж.Піаже).
20. Еволюційна модель соціалізації (Е.Еріксон).
21. Етапи соціалізації особистості.
22. Оточуюче середовище і соціалізація особистості.
23. Об'єкт та предмет соціології молоді.
24. Соціологічне визначення молоді.
25. Молодь як соціальна спільнота.
26. Вікові характеристики молоді.
27. Психологічні особливості молодіжного віку.
28. Специфіка соціального становища молоді.
29. Поняття субкультури та її специфіка у молодіжному середовищі.

30. Основні компоненти молодіжної субкультури.
31. Проблема молодіжного безробіття.
32. Характеристика студентства як соціальної групи.
33. Професійна орієнтація молоді.
34. Соціологічні дослідження молодіжних проблем.
35. Об'єкт та предмет соціології сім'ї.
36. Основні категорії соціології сім'ї.
37. Дослідження сім'ї як соціального інституту.
38. Дослідження сім'ї як малої соціальної групи.
39. Соціологічне визначення сім'ї.
40. Поняття шлюбу.
41. Порівняльний аналіз понять "сім'я" та "шлюб".
42. Функції сім'ї.
43. Поняття шлюбної поведінки.
44. Культурні фактори шлюбної поведінки.
45. Соціологічні фактори шлюбної поведінки.
46. Психологічні фактори шлюбної поведінки.
47. Поняття сексуальної поведінки.
48. Цілі сексуальної поведінки.
49. Поняття сексуальної культури.
50. Основні системи сексуальних цінностей.
51. Поняття репродуктивної поведінки.
52. Репродуктивний процес та репродуктивний цикл.
53. Поняття репродуктивної норми.
54. Об'єкт та предмет етносоціології.
55. Поняття етносу та фактори його існування.
56. Поняття народності.
57. Поняття субетносу.
58. Діаспора та умови її існування.
59. Етнос та нація: порівняльний аналіз.
60. Поняття етнічної культури.
61. Фактори формування та існування етнічної культури.
62. Об'єкт та предмет соціології організацій та трудового колективу.
63. Поняття організації та її типи.
64. Поняття трудового колективу.
65. Структура трудового колективу.
66. Функції трудового колективу.
67. Виховна функція трудового колективу.
68. Типи трудових колективів.
69. Морально-психологічний клімат в трудовому колективі.
70. Згуртованість трудового колективу.
71. Об'єкт та предмет соціології девіантної поведінки.
72. Поняття девіації.
73. Поняття девіантної поведінки.
74. Девіантна та делінквентна поведінка.

75. Негативні та позитивні девіації.
76. Девіації та інші види негативних явищ: порівняльний аналіз.
77. Поняття соціальної норми.
78. Основні види соціальних норм.
79. Історична змінність соціальних норм.
80. Соціальний контроль та його види.
81. Поняття соціальних санкцій.
82. Основні види соціальних санкцій.
83. Пояснення девіації з точки зору Ч. Ломброзо.
84. Пояснення девіантної поведінки У. Шелдона.
85. Психологічні концепції девіації.
86. Теорія аномії Е. Дюркгейма.
87. Теорія аномії Р. Мертона.
88. Типи адаптації до аномії за Р. Мертоном.
89. Теорія навішування ярликів.
90. Культурологічні теорії девіації.

**Тестові завдання
з дисципліни
«СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»**

1. Спеціальні соціологічні теорії відносяться до:
 - a) Галузевих соціологічних дисциплін;
 - b) Теорій середнього рівня;
 - c) Загальної соціологічної теорії;
 - d) Соціальної психології.

2. У чому полягає різниця між спеціальними та галузевими теоріями?
 - a) Спеціальні соціологічні теорії вивчають соціальні групи та спільноти, а галузеві – соціальні інститути;
 - b) Спеціальні соціологічні теорії вивчають соціальні інститути, а галузеві – соціальні групи та спільноти;
 - c) Між спеціальними та галузевими теоріями немає різниці.

3. Соціологія особистості вивчає:
 - a) Особистість як об'єкт та суб'єкт суспільного розвитку;
 - b) Місце особистості в малій соціальній групі;

- c) Структуру свідомості людини;
- d) Взаємовідносини між людьми.

4. Особистість – це:

- a) Те, що відрізняє одну людину від інших;
- b) Комплекс набутих у суспільстві соціальних якостей;
- c) Вміння відповідати за свої вчинки;
- d) Доросла людина.

5. Автором “еволюційної” моделі соціалізації був:

- a) Ж.Піаже;
- b) Ч.Кулі;
- c) Е.Еріксон;
- d) О.Брім-молодший

6. Соціалізація – це:

- a) Процес інтеграції індивіда у суспільство;
- b) Пристосування до умов навколишнього середовища;
- c) Набуття соціальних статусів;
- d) Отримання освіти.

7. Соціалізація особистості починається:

- a) З моменту народження;
- b) У віці 3-3 років;
- c) У початковій школі;
- d) Коли дитина починає говорити.

8. Людина з точки зору соціології – це:

- a) Біосоціальна істота;
- b) Соціалізований індивід;
- c) Доросла особистість;
- d) Homo Sapiens.

9. Соціологія молоді вивчає:

- a) Молодь як соціально-демографічну спільноту;
- b) Соціальні проблеми молоді;
- c) Особливості соціалізації молоді;
- d) Проблеми репродуктивного здоров'я молоді.

10. Яка з цих характеристик не є групоутворюючою властивістю молоді:

- a) Вік;
- b) Рівень освіти;
- c) Психологічні особливості;
- d) Специфічне соціальне становище.

11. Культуру певного молодого покоління з особливою системою цінностей, норм поведінки та стилем життя називають:
- Девіантною поведінкою;
 - Молодіжною субкультурою;
 - Молодіжним способом життя;
 - Контркультурою.
12. Студентство як соціальна група характеризується:
- Особливими умовами життя, праці, побуту, особливою поведінкою;
 - Віком та соціальним статусом;
 - Навчанням у ВНЗ;
 - Майбутньою спеціальністю.
13. Соціологія сім'ї вивчає:
- Особливості шлюбно-сімейних відносин;
 - Сім'ю як соціальний інститут та малу соціальну групу;
 - Демографічну ситуацію в країні;
 - Подружні конфлікти.
14. Соціологія сім'ї вважає сім'єю:
- Добровільний союз чоловіка і жінки, зареєстрований у РАГСі;
 - Об'єднання людей, основане на кровній спорідненості, шлюбі чи усиновленні, яких пов'язує спільність побуту та взаємна відповідальність;
 - Особливу форму стосунків між чоловіком та жінкою, які мають взаємні права та обов'язки.
15. Шлюбом називається:
- Історично змінна соціальна форма стосунків між чоловіком і жінкою, через які суспільство впорядковує їхнє статеве життя та визначає права та обов'язки;
 - Мала соціальна група, члени якої пов'язані шлюбними, родинними відносинами, спільністю побуту та взаємною моральною відповідальністю;
 - Об'єднання людей, які мають спільних дітей та ведуть спільне господарство.
16. Шлюб одного чоловіка з декількома жінками називається:
- Полігінія;
 - Поліандрія;
 - Моногамія;

d) Агамія.

17. Нуклеарна сім'я складається з:

- a) Батьків та залежних від них дітей;
- b) Батьків, дітей та інших родичів;
- c) Одного з батьків та дітей.
- d) Чоловіка та жінки.

18. Що відноситься до культурних факторів шлюбного відбору?

- a) Правило екзогамії – ендогамії;
- b) Гомогамія;
- c) Рівень культури та освіти потенційного партнера.

19. Соціологічні фактори шлюбного відбору – це:

- a) Гомогамія та просторова близькість;
- b) Вік та національність;
- c) Матеріальне забезпечення потенційного партнера.

20. Психологічні фактори шлюбного відбору – це:

- a) Кохання;
- b) Розрахунок;
- c) Страх самотності.

21. Репродуктивні норми – це:

- a) Предписання мати дітей;
- b) Кількість дітей, яку «прийнято» мати у конкретному суспільстві або у соціальній групі;
- c) Система охорони здоров'я.

22. Етносоціологія як спеціальна соціологічна дисципліна вивчає:

- a) Міжетнічні конфлікти;
- b) Соціальні процеси в етнічних середовищах та етнічні процеси в соціальних групах;
- c) Культуру етносів;
- d) Взаємодію соціальних інститутів у суспільстві.

23. Етнос визначається як:

- a) Сукупність людей, що проживають на певній території, мають спільні риси, особливості культури, психологічного складу, усвідомлюють свою єдність та відмінність від інших спільнот;

- b) Сукупність людей, що об'єднані тривалими соціальними зв'язками і відносинами;
- c) Історично утворена, усталена форма людської життєдіяльності;
- d) Група людей, які проживають на одній території і яких об'єднує спільна мета, інтереси та відповідальність.

24. Етнічна група, яка тривалий час зберігає культурну специфіку, особливості мови, самосвідомість та етнонім в межах етносу, називається:

- a) Етнографічною групою;
- b) Метаетносом;
- c) Субетносом;
- d) Соціальною спільнотою.

25. Діаспора визначається як:

- a) Суспільна організація емігрантів;
- b) Частина етносу, яка проживає поза територією компактного проживання свого етносу і створює умови для свого культурного розвитку;
- c) Люди, які виїхали за кордон з метою заробітку або навчання, проте підтримують постійні зв'язки з батьківщиною;
- d) Українці в Канаді.

26. Трудовий колектив – це:

- a) Група людей, які працюють на одному підприємстві і виконують однакову роботу;
- b) Група людей, які працюють на одному підприємстві і об'єднані спільною метою, інтересами та відповідальністю;
- c) Група людей, які мають однакову освіту і кваліфікацію.

27. Згуртованість трудового колективу – це:

- a) Дружні відносини між членами колективу;
- b) Єдність поведінки, яка заснована на спільності інтересів та цінностей;
- c) Сприятливий морально-психологічний клімат.

28. Трудова адаптація – це:

- a) Знайомство новачка із членами трудового колективу;
- b) Встановлення взаємних зв'язків нового робітника та організації;
- c) Пристосування до нових умов праці.

29. Поняття «девіація» означає:

- a) Порушення;
- b) Відхилення;
- c) Злочин;
- d) Хвороба.

30. Під соціальною нормою розуміють:

- a) Закони, прийняті у державі;
- b) Звичаї та традиції, які передаються із покоління в покоління;
- c) Правила, вимоги та побажання до поведінки людини або групи людей;
- d) Адміністративне регулювання поведінки робітників на підприємстві та в організації.

31. Основні види соціального контролю:

- a) Інституційний, публічний, самоконтроль;
- b) Політичний, релігійний, етичний;
- c) Жорсткий, ліберальний, поміркований.

31. Соціальні санкції – це:

- a) Система винагород і покарань, що сприяє дотриманню соціальних норм;
- b) Механізм підтримки та санкціонування соціально прийнятих зразків поведінки;
- c) Правила поведінки, прийняті у даному суспільстві.

32. До позитивних девіації відносять:

- a) Чітке виконання правил поведінки;
- b) Героїзм, творчість, надпрацездатність;
- c) Ввічливість відносно старших;
- d) Дотримання звичаїв та традицій свого народу.

33. Засновником теорії аномії є:

- a) Ч. Ломброзо;
- b) М. Вебер;
- c) З. Фрейд
- d) Е. Дюркгейм.

34. Аномія, за Р. Мертоном, визначається як:

- a) Стан суспільства, коли старі норми вже не діють, а нові ще не сформовані;
- b) Стан розходження між соціально схвалюваними цілями та засобами їх досягнення, що породжує нестабільність у суспільстві;

- с) Явище, що виражається у відносно масових та стійких формах людської діяльності, які не відповідають офіційно встановленим або фактично сформованим в даному суспільстві нормам.

35. Соціологічна теорія, яка тлумачить девіантну поведінку як процес взаємодії між девіантами та не девіантами, має назву:

- а) Теорія навішування ярликів;
- б) Теорія аномії;
- с) Теорія конфлікту.

КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль самостійної роботи студентів відбувається протягом усього навчального періоду у ході семінарських занять, експрес-опитувань під час лекційних занять, у ході перевірки контрольних робіт. У випадку пропущення студентом лекцій або семінарських занять пропонується написати реферат обсягом 15-20 сторінок.

Підсумкова атестація з курсу «Спеціальні соціологічні теорії» відбувається під час заліку або іспиту, який проходить у вигляді співбесіди.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Андрущенко В., Губерський В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість. К., 2002.
2. Антонов А.И., Медков В.М. Социология семьи. Учебное пособие для студентов вузов. М. 1996.
3. Ануфрієв О.М. Етнокультура в системі національної культури: учбово-методичний посібник. К. 1995, -53с.
4. Арбеніна В.А. Етносоціологія: навчальний посібник /Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Х.: ХНУ, 2007. – 315с.
5. Бабенко Н.Б. Соціологія сім'ї. Навчальний посібник. Київ, ДАКККіМ, 2004.
6. Вакуленко С.М. Соціологія праці: навчально-методичний посібник. К. Знання, 2008.
7. Гіденс Ентоні. Соціологія. Київ. Основи, 1999.
8. Глазунов С.В. Соціологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів. Д. 2000.
9. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: Курс лекцій. К., МАУП, 2006.
10. Дворецька Г.В. Соціологія праці. Навч. посібник. КНЕУ, 2001.
11. Етносоціологія. Етнічна динаміка українського суспільства: навчальний посібник (К.Ю. Галушко та ін., за ред. Євтух В.Б. та ін.). К. Вид. НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. -356.
12. Кітов М.Г. Соціологія девіантної поведінки: конспект лекції з дисципліни «Соціологія»: К. 2005.
13. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу. Навч. посібник. К., 1998.
14. Лукашевич Н.П. Социология труда. Киев, МАУП, 2001.
15. Лукашевич М.П. Соціалізація: виховні механізми і технології. Навчально-методичний посібник. / Ін-т змісту і методів навчання. – К., 1998.
16. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Навчальний посібник. – К., МАУП, 1999. – 344 с.
17. Медіна Т.В. Соціологія сім'ї: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006.
18. Нельга О.В. Теорія етносу. Курс лекцій: Навчальний посібник. – Київ: Тандем, 1997. -368с.
19. Сауленко Л. Молодежные субкультуры: украинский контекст. О.: СМІЛ, 2007.
20. Социальные отклонения. М. Юридическая литература, 1989.
21. Спеціальні та галузеві соціології: Навчальний посібник. – 2-е вид. – К.: ПЦ «Фоліант», 2007. – 451 с.

22. Сурмин Ю.П., Полтораки И.С., Липовская Н.А. Социология: проблемы социологической науки, общества, человека. Часть 3. Человек. Учебное пособие. Д. 2002.
23. Тарабукин Ю.О. Соціологія молоді: Курс лекцій. К. Фітосоціоцентр, 2001.
24. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. СПб.: Питер, 2004.
25. Ціннісні орієнтації молоді ХХІ століття. Збірник наукових праць. Д.: НГУ, 2004.

Додаткова:

26. Белавина Т.І. Соціальна дезадаптація молоді: чинники та умови. –К.: ППНВ, 2004.
27. Бромлей Ю.В. Очерки теории этноса. М. 2008.
28. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. // Избранные произведения. М., “Прогресс”, 1990.
29. Голод С.И. Семья и брак: историко-социологический анализ. – СПб.: ТОО ТК Петрополис», 1998.
30. Гумилёв Л.Н. Этносфера: История людей и история природы. – М.: Экопрос, 1993. – 544с.
31. Дюркгайм Е. Самогубство. Соціологічне дослідження. К. Основи, 1998.
32. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура. К. Абрис, 1996.
33. Молодь України у дзеркалі соціології. /За ред. О.Балакіревої та О.Яременка. К., УІСД, 2001.
34. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. М. Политиздат, 1992.
35. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика. /О.Яременко, О.Балакірева. Державний інститут проблем сім'ї та молоді. К. 2005.